
Forandre for å bevare

LEDER

ARE BREAN

are.brean@tidsskriftet.no

Are Brean er sjefredaktør i Tidsskriftet. Han er ph.d. og spesialist i nevrologi.

Tidsskriftet har gjort endringer i papirutgaven. Det er fordi vi ønsker å bevare den. Vi tror det er viktig.

Foto: Einar Nilsen

Papirpubliseringens snarlige død har vært spådd siden internettets barndom (1). Innen akademisk publisering er digitaliseringen nå nærmest fullbrakt. De fleste av klodens rundt regnet 30 000 akademiske tidsskrifter publiserer utelukkende digitalt (2).

Likevel lever papiret. Det er fortsatt etterspørsel etter tekst du kan holde i og sider du kan bla i. Fra 2021 til 2023 økte andelen i EU som foretrekker å lese tidsskrifter på papir fremfor digitalt fra 35 % til 51 %, mens andelen som foretrekker å lese bøker på papir økte fra 53 % til 65 % (3).

Dersom vi snevrer inn blikket til nasjonale medisinske tidsskrifter, ser vi en virkelighet få ville ha trodd for bare noen år siden: I Norden har alle de nasjonale medisinske tidsskriftene levende papirutgaver med vedvarende høye opplag og høy lesefrekvens. The British Medical Journal (BMJ) i England og New England Journal of Medicine i USA har fortsatt et papiroplag på i overkant av 100 000 eksemplarer hver (4, 5). Og nei: Det er ikke bare pensjonistene som drar lasset av papir: BMJs britiske studentutgave har alene et papiroplag på 11 000 (4).

«Fra 2021 til 2023 økte andelen i EU som foretrekker å lese tidsskrifter på papir fremfor digitalt»

Hos oss viste Tidsskriftets leserundersøkelse i 2022 at åtte av ti av Legeforeningens medlemmer leste papirutgaven, med en gjennomsnittlig lesetid på 29 minutter per utgave. Mange foretrakk å lese enkelte artikkeltyper kun på papir. Interessant nok gjaldt dette i størst grad leserne under 40 år.

Det er mange grunner til at det er slik. Papirutgaver er kuraterte pakker av innhold, omsorgsfullt satt sammen til en enhet som garanterer en distraksjonsfri leseopplevelse. Det gjør at du også kan bli presentert for innhold du ikke visste at du trengte (6). Her er ingen forstyrrende lenker, multimedier eller ekstrainnhold. Og i motsetning til internettet har papirutgaver både en begynnelse og en slutt. Slik sett er papirets fordel nettopp fraværet av digitale leseflaters fordeler (7). Betydningen av papirets taktile kvaliteter for en god leseopplevelse skal heller ikke undervurderes.

Dette er noe av bakgrunnen for at vi i 2022 bestemte oss for å fornye papirutgaven vår. Resultatet har du sett fra og med utgave 1/2024 (8). Designet har blitt nytt, men gjenkjennelig. Noe av innholdet har også endret seg.

En invitert lederartikkel heter nå Invitert kommentar for å tydeliggjøre at dette er tekster redaksjonen har bedt spesifikt om, selv om innholdet står for forfatterens egen regning. Samtidig har vi fått flere slike tekster enn før, fordi vi mener at de vitenskapelige artiklene fortjener den ekstra oppmerksomheten det gir å bli satt inn i et bredere perspektiv av en ekstern skribent.

Vi går også ned fra 18 til 15 utgaver i året. Dette gjør det mulig å i enda større grad velge ut artikler til papir. Vi gjør et utvalg av debattartikler basert på aktualitet, mens kommentarer til artikler ikke lenger settes i papirutgaven. Alle originalartikler og korte rapporter vil derimot fortsatt finnes på papir, men nå som sammendrag på én side. Dette er i tråd med slik for eksempel BMJ har

gjort det i flere år i sin papirutgave. Vi tror at et slikt konsentrert format i papir vil gi mer oppmerksomhet til studien som presenteres, særskilt når den nå settes sammen med en invitert kommentar. Fullversjonen av artikkelen får du selvsagt i nettutgaven som før.

Våre første tre fornyede papirutgaver har fått både ros og ris fra leserne. Begge deler er vi svært glade for, og vi har allerede gjort endringer basert på tilbakemeldingene. Vi håper dere fortsetter å fortelle oss hva som er bra og hva som er dårlig. Bare slik kan vi kontinuerlig forbedre oss.

Er lesing på papir en større belastning på miljøet enn digital lesing? Kanskje ikke. Papir og trykksaker står for 0,8 % av de totale globale CO₂-utslippene, mens IT, elektronikk og IKT-industrien står for over 2 %, en andel som kan øke til 14 % innen 2040 (3). Tidsskriftets papir produseres rett over grensen til Sverige, på en av verdens mest miljøvennlige papirfabrikker, og av trevirke fra europeiske skoger. Papiret er det første i verden som oppfyller de meget strenge kriteriene for *cradle to cradle*-produkt – en internasjonal sertifisering for grønn og sirkulær produksjon (9). Produksjon, trykking, adressering, pakking og distribusjon skjer i kort avstand fra hverandre i Norge. Slik søker vi å minimere miljøbelastende transport. Sammen med den meget høye papirgjenvinningsgraden i Norge gir dette papirutgaven vår et så lite miljø- og klimaavtrykk som mulig.

«Papirutgaven er viktig også fordi den bidrar til å bevare vår felles yrkes- og laugstilhørighet»

Tidsskriftet.no utvikles stadig. Slik vil det fortsette å være. Men papirutgaven er likevel viktig, også fordi den bidrar til å bevare vår felles yrkes- og laugstilhørighet. Papirutgaven er for de fleste medlemmer den eneste fysiske forbindelsen med Legeforeningen og vår felles faglige identitet som leger. Også derfor må vi forandre for å bevare.

REFERENCES

1. Larsen EK. Dødsdom over den trykte bog? Information 14.9.2000. <https://www.information.dk/2000/09/doedsdom-trykte-bog> Lest 4.3.2024.
2. Nishikawa-Pacher A. Who are the 100 largest scientific publishers by journal count? A webscraping approach. J Doc 2022; 78: 450–63. [CrossRef]
3. Grafkom. Papirindustrien får miljøkritikk pga myter, men det går rett vei: Ny rapport. Grafkom 4.5.2023. <https://www.grafkom.no/2023/05/papirindustrien-far-miljokritikk-pga-myter-men-det-gar-rett-vei-ny-rapport/> Lest 4.3.2024.
4. Media Kit BMJ. 2022. <https://www.bmj.com/company/wp-content/uploads/2017/12/BMJ-Media-Kit-2022.pdf> Lest 4.3.2024.
5. NEJM Group. Media Kit 2022, US Edition. <https://evidence.nejm.org/pb-assets/evidence->

site/content/2022%20NEJM%20Group%20US%20Media%20Kit-1639000947647.pdf Lest 4.3.2024.

6. Holtermann MK. Det du ikke visste at du trengte å vite. Tidsskr Nor Legeforen 2017; 137: 849. [PubMed][CrossRef]

7. Brean A. Tidsskriftet på iPad – legers lesevaner endres. Tidsskr Nor Legeforen 2012; 132: 2357. [PubMed][CrossRef]

8. Bernhardt P. Ansiktsløft og god form. Tidsskr Nor Legeforen 2024; 144. doi: 10.4045/tidsskr.24.01.01. [PubMed][CrossRef]

9. Paper A. Cradle to Cradle Certified.
<https://www.arcticpaper.com/sustainability/cradle-to-cradle/> Lest 4.3.2024.

Publisert: 18. mars 2024. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.24.0132
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 4. juni 2026.